

De Journalist

Magazine van de VVJ

België-Belgique
P.B.
8900 IEPER 1
3/8136

Afgiftekantoor Ieper

Dossier: Embargo: ja, maar...

VUM: Wat aan einde van loopbaan?

'Open brief' van VVJ-Zelfstandigen n.a.v. debat

Inhoud

Mens achter het nieuws

Patrick Verstuyft: Journalisten moeten bescheidener worden **4**

Actueel

Expres is niet meer **5**
Vlaams Blok steelt cartoons
Lidgeld 2002 IPV

Dossier

Het nieuws te snel af **6**
Embargo: Hoe ver kan je gaan? **7**
Embargo moet hoge uitzondering blijven **8**
Problemen met steeds dezelfde journalisten **9**
Kijk uit! Embargo! Beursgevoelig!

Actueel

Collectief ontslag bij VUM in nieuwe fase **10**
Minder gaan werken: en wat met uw journalistenpensioen? **11**
Le Soir: Laatste uur geslagen?
Open brief: Crisis in de pers treft ook zelfstandigen **12**
Christian Van Thillo: Waarom drukken wij niet op dezelfde persen? **13**

Onder Embargo

14

Foto: Jacques Collet

Met een ludieke actie aan de receptie eiste het VUM-personeel op 27 november de aandacht van Jo Van Croonenborch, op een moment dat deze gasten ontving die kwamen luisteren naar zijn causerie 'De media in woelige tijden'.

De syndicale delegaties wezen erop dat zij vasthouden aan onderhandelingen gebaseerd op hun 'Hydra-plan', als alternatief besparingsplan voor het door de directie aangekondigde 'Pegasus-plan'.

(AD)

Magazine van de Vlaamse
Vereniging van
beroepsJournalisten

2de jaargang
4 december 2001, nummer 42
Verschijnt veertiendaags

Redactieraad

Jan Backx
Laurent Coppens
Pol Deltour
Farid El Mabrouk
Wout Pittoors
Luc Standaert
Luc Vanheerentals
Pol Van Mossevelde

Redactie en coördinatie

Ann Deceunynck
Internationaal Perscentrum Vlaanderen
Grote Markt 40
2000 Antwerpen
Tel. 03/290 63 73 - 0478/38 10 35
Fax 03/232 21 30
de.journalist@pandora.be
ann.deceunynck@euronet.be

Abonnementen en advertenties

Lisbeth Moons
Vlaamse Vereniging van
BeroepsJournalisten
Steenkoolkaai 9 b
1000 Brussel
Tel. 02/229.14.70
Fax 02/223.02.72
vj@belgian-journalist.be

Abonnementsprijs:

3.200,- Bef per jaar
1.500,- Bef per jaar voor leden van de
Association des Journalistes Profes-
sionelles (A.J.P.), Vereniging van de
Journalisten van de Periodieke pers
(V.J.P.P.) en studenten.

Vormgeving

Prepress Publiwest

Drukkerij

Publiwest N.V.
Drukkerij Sansen
Nijverheidslaan 5
8970 Poperinge
Tel. 057/33 67 21
Fax 057/33 40 18

Lid van de Unie van Uitgevers van de
Periodieke Pers

VLAAMSE
VERENIGING VAN
BEROEPSJOURNALISTEN

(Schijn)zelfstandigen

"De harmonisatie van het werknemers- en zelfstandigenstatuut. In plaats van processen tegen schijnzelfstandigen te voeren, moeten mensen zelfstandig kunnen werken als ze voor zichzelf beslissen dat dit hun werk ten goede komt. Het probleem van gezag, toezicht en leiding moet verdwijnen." Aan het woord is Karel De Gucht, voorzitter van de VLD, in Knack nr.48. De liberale voorman antwoordt op de vraag hoe hij zijn VLD wil ombouwen tot een volkspartij die de mainstream in de samenleving aanspreekt. Tja, het hangt er natuurlijk maar van af welk soort volk je met een volkspartij wil bereiken. De mainstream van de Vlaamse uitgevers bijvoorbeeld zullen wellicht zeer gecharmeerd zijn van dit liberale voornemen. Of dat ook geldt voor de mainstream van de schijnzelfstandige Vlaamse journalisten valt echter zeer te betwijfelen. Wij kennen in de journalistiek inderdaad mensen die voor zichzelf beslist hebben dat het hun werk ten goede komt om zelfstandig te werken. En die mensen doen dat ook. Niet zonder problemen, want een bestaan als zelfstandige is hard, en wie denkt dat een freelance journalist vandaag de dag vrij, onafhankelijk en als gelijke partner met een uitgever kan onderhandelen over de prijs van zijn prestaties, die leeft nog in de negentiende eeuw. Wij kennen echter ook (veel) journalisten die absoluut niet zelf beslist hebben dat het hun werk ten goede komt om zelfstandig te kunnen werken, en die toch 'zelfstandig' werken (maar dan alleen voor de sociale zekerheid), omdat hun werkgever beslist heeft dat het zijn budget ten goede komt als die medewerkers niet op de loonlijst komen. We kennen ook minstens één uitgever die recent beslist heeft dat hij niet meer op die manier wil werken, omdat het achteraf (na een bezoekje van de sociale inspectie) toch zijn budget niet ten goede bleek te komen, wel integendeel. En we kennen een uitgever die al even recent aangekondigd heeft dat hij net wél op die manier wil beginnen werken ('outsourcen' is de nieuwste politiek correcte term) "om onder gelijke voorwaarden te kunnen concurreren". Die laatste ligt blijkbaar nog een beetje achter. Laten we duidelijk zijn: de explosie van het aantal journalisten met zelfstandigenstatuut die we de voorbije jaren gekend hebben had niets te maken met de aantrekkingskracht van het vrije beroep, en alles met het beleid van de mediahuizen. En daar bestaan enkele termen voor die weliswaar niet sexy zijn, maar wel correct, zoals ontduiken van de sociale wetgeving, en uitzuigen van medewerkers. Als op het ogenblik dat die mistoestanden eindelijk worden aangepakt, iemand ervoor komt pleiten om de wet dan maar te veranderen, dan weet je meteen aan welke kant die staat. Zoals gezegd, het is maar de vraag welk soort volk je wilt lokken met een volkspartij.

Luc STANDAERT

Foto: Johan Van Cutsem

Mens achter het nieuws

Patrick Verstuyft: 'Journalisten moeten bescheidener worden'

Midden in de Pegasus- en Hydracrisis slaat Patrick Verstuyft (42) na bijna vijftien jaar dienst bij Het Volk en de VUM een bladzijde om. Nieuwjaar betekent voor hem een professionele mijlpaal. Op 30 december klopt hij zijn laatste dag als journalist bij Het Nieuwsblad. Vanaf 1 januari start een nieuwe uitdaging aan de andere kant van de mediawereld. Patrick Verstuyft tekende een contract op de communicatiedienst van de CD&V.

„Journalisten moesten eens vaker hun eigen métier in vraag durven stellen en van hun piëdestal klimmen. Soms stel ik een gebrek aan gezonde zelfreflectie vast in ons beroep.”

Ann Deceunynck

Foto: Johan Van Cutsem

Patrick Verstuyft rolde 'puur toevallig' in de journalistiek. Hij studeerde Germaanse filologie en stond enkele jaren voor de klas. In de zomer van 1987 was zijn schoonbroer uitgenodigd voor een journalistenexamen bij Het Volk. De man kon zich op die bepaalde dag niet vrijmaken, en vroeg Patrick of hij diens plaats wilde innemen. Dat gebeurde. Na het examen vertrok hij met vakantie. Vanuit Frankrijk belde hij toch maar eens even naar huis om te vragen of er post was. Jawel. Hij was geslaagd en kon aan de slag bij de Gentse redactie.

Daar was hij eerst nationaal eindredacteur. Nadien ging hij met Jan Muylaert aan het werk als coördinator van het lifestyle katern 'Extra'. Daar bewaart Verstuyft bijzonder goeie herinneringen aan. 'Elke dag kwam een ander thema aan bod. Het was een heel creatieve periode maar zeer intensief. We werkten eraan met verschillende freelancers, vaak van 9 uur 's morgens tot 9 uur 's avonds.

In 1995 werd Verstuyft reporter en redacteur onderwijs en amper een jaar later politiek redacteur. Dat bleef hij, tot in november 2000. Een half jaar tevoren was aangekondigd dat het kantoor van Het Volk in Brussel zou worden gesloten. 'Ze stelden het voor alsof ik drie keuzes had. Ofwel kon ik de binnenlandredactie van Het Nieuwsblad versterken, ofwel reporter worden, ofwel eindredacteur algemeen bij Het Nieuwsblad. Uit gesprekken bleek al snel dat eigenlijk alleen de derde mogelijkheid bestond.'

Zijn beslissing om naar de andere kant te stappen komt niet uit de lucht vallen. Ik zat steeds meer vragen over journalistiek en media. Ik mis wat zelfkritiek in de pers. En zelfreflectie. Niet alleen de uitgevers en hoofdredacteurs, ook de journalisten stellen hun functie te weinig in vraag. Maar als je je te veel vragen gaat stellen, dreig je je eigen functioneren te ondermijnen. Dan is het beter voor een tijd-

je afstand te nemen. Dat is een van de redenen waarom ik ben ingegaan op het voorstel van de CD&V. Daar ga ik aan de kant van de nieuwsfabrikant werken en help hun boodschap te formuleren. Het wordt tijd dat sommige journalisten zich wat bescheidener opstellen en informatie met grotere zorgvuldigheid en verantwoordelijkheidszin behandelen. Want ik vrees dat journalisten zich niet altijd bewust zijn van de explosieve impact van hun medium. Misbruikt nieuws heeft het effect van een clusterbom. Vreemd ook hoe uitgevers en hoofdredacties de lat almaar lager hebben gelegd. Een van de gevolgen is een steeds manifester gebrek aan profilering, zeker in de krantenwereld. Niemand durft zich af te vragen wat er zou gebeuren als we de lat eens ietsjes hoger zouden tillen. Het nieuws wordt nu gefocust op incidenten. Dat uitvergroten van incidenten en banale feiten, liefst met een portie emotionaliteit, vertekent het beeld van onze samenleving. We moeten opletten voor dit soort fragmentatie. Het wordt tijd dat we de lezer zonder betutteling een waarachtig verhaal geven, met meer uitleg geven en meer duiding. Dat geeft een krant body.

In die zin is ook de grensvervaging tussen informatie en entertainment nefast. De politiek is daar bijvoorbeeld deels slachtoffer maar deels ook medeplichtig aan. Als die politici dan nog in hun hemd worden gezet, moeten de media er zich rekenschap van geven dat zoiets „de kloof” met de lezer/kijker/luisteraar kan verdiepen. We mogen niet voor nòg meer mist zorgen.

Dat het vertrouwen in de pers afneemt, mag niemand verwonderen. We leveren te snel maakwerk, iedereen moet ook alles kunnen met het gevolg dat de kans op fouten toeneemt. Hoe meer de media daar worden op betrapt, hoe riskanter een vertrouwensbreuk met de lezer/kijker/luisteraar wordt. Voor hoofdredacties dreigt eenzelfde breuk met hun redacties. Zij moeten niet in de eerste plaats cijferfaars, marketeer of promotioneel uithangbord zijn, maar een personeelsleider. Iemand die erover waakt dat niemand vastroest en kans op roulatie krijgt. Met aandacht voor permanente vorming en adequate opvang van jonge mensen en daar ten volle de ervaring van oudere collega's voor benut. En hoe kan een hoofdredacteur dat beter, dan tussen zijn journalisten te zitten."

Foto: Mediaxis

Deze week ligt het allerlaatste nummer van *Expres* als uitgave van *Mediaxis* in de winkel. De titel van het blad werd verkocht aan *De Persgroep*, en zal vanaf volgende week verschijnen als 'kopblad' met de inhoud van *Dag Allemaal*.

Hoofdredacteur *Rob Jans*, die sedert 1969 op de redactie van *Expres* (vroeger *TV-Expres*) werkte: 'Het is een zakelijke beslissing. Eerst werd nog geprobeerd het blad met inhoud en personeel te verkopen, maar dat lukte blijkbaar niet. In totaal werkten veertien mensen aan ons blad. Contracten van bepaalde duur lopen ten einde. Voor diegenen die in vaste dienst waren, werd nog een toffe regeling voorzien. Zij worden gedurende vier maanden vrijgesteld van prestaties, en gewoon doorbetaald. In die tijd wordt er gezocht naar mogelijkheden op andere *Mediaxis*-redacties. Lukt dat niet, dan eindigt het contract over vier maanden.

Ik vind wat hier gebeurt niet alleen een ramp voor de onze mensen, maar ook voor de magazinemarkt. Wij hebben altijd geprobeerd een gat te vullen voor een middengroep. Wij wilden niemand tegen de schenen schoppen, en zeker geen condooms gratis uitdelen. Wij hebben tot op het einde, tegen beter weten in, met heel veel inzet gewerkt.

De redactie van *Expres* nam vorige week nog een laatste groepsfoto op de redactie. (AD)

IPV-lidgeld 2002

Bij dit nummer van *De Journalist* vinden al onze leden een uitnodiging om in 2002 lid te worden van het Internationaal Perscentrum Vlaanderen (IPV). De infrastructuur van dit Antwerpse perscentrum werd in 2001 fors uitgebreid. Meer daarover vinden journalisten op de afzonderlijke brief. (AD)

Onder embargo

Luc Vanheerentals is de laureaat van de persprijs van de provincie Vlaams-Brabant, die dit jaar uitgereikt werd in de vorm van een aanmoedigingspremie ter waarde van 50.000 Bef (1.239,49 euro). Voor *Bart Claes* was er een eervolle vermelding. Vanheerentals is bekend als zelfstandig journalist die werkt voor *Belga*. Hij covert al méér dan tien jaar het harde nieuws uit Vlaams Brabant. Hij ontving de prijs voor een reeks artikelen die hij vorig jaar schreef over het kasteel van Beaulieu en over een ongeneeslijk zieke Spaanse vrouw. ●●● Op de redactie van *Gazet van Antwerpen* kregen op 9 november één vaste en een handvol zelfstandige journalisten te horen dat ze bedankt werden voor hun diensten. Eén redactrice, een coördinator van de fotoredactie, een economisch medewerker en drie andere zelfstandigen werden her en der weggeplukt van de redactievloer. Als uitleg gaf *Luc Van Loon*: bezuinigen en, daarmee samenhangend, het maken van minder dikke kranten. ●●● Het *Vrije Waasland* wordt vanaf deze week een gratis reclameblad. Dat besliste eigenaar *Walter Verbraecken*. Hij nam eerder de zieltogende regionale weekkrant over. Na tien nummers in een totaal vernieuwd concept, stelde hij vast dat er geen leefbaarheid in zicht was. Beroepsjournalist *Kris Zeuws* heeft intussen de redactie verlaten. Het *Vrije Waasland* zal voortaan op 137.000 exemplaren gratis gebust worden. *Verbraecken* wil met de vergrote oplage de andere regionale reclamebladen in volume kloppen. De reclame-inkomsten zouden hier goed moeten mee varen. ●●● *Rudy Van Camp* is als nieuwe hoofdredacteur van *VT4* begonnen met de uitbouw van de nieuwsredactie. In eerste instantie zal hij daarvoor een tiental nieuwe journalisten en eindredacteurs aantrekken. ●●● Het nieuwe 'algemeen maatschappelijke weekblad voor feiten, duiding en opinie' dat in februari voor het eerst van de pers zal rollen bij de Vlaamse Media Groep, krijgt de naam 'PUNT' en zal geleid worden door hoofdredacteur *Peter De Roover*. Volgens een persmededeling 'geloof PUNT niet in een waarde vrije aanpak, maar gaat het uit van drie pijlers, nl. ontvoogding van de Vlamingen, keuze voor een verbonden samenleving i.p.v. versplintering, en willen in kaart brengen van het werkelijke maatschappelijke debat'. ●●● Op het drielandenpunt in Vaals werd zopas het nieuwe magazine 'Niveau' voorgesteld aan de pers. Het is een glossy lifestyle magazine dat elk kwartaal in drie edities (Nederlands, Duits, en Frans) op 25.000 exemplaren zal verschijnen. Niveau heeft Maastricht als thuisbasis, wordt gedrukt in Luik en werkt met een vertaalbureau uit Beringen. Een vaste redactiekern van vijf mensen wordt versterkt met vijftien free-lancers. Het blad wordt verspreid via de WV-kantoren en horeca in de MAHL-steden, en via abonnementen. Een nummer kost 200 Bef. of 5 euro. ●●● *VTM*-journalist *Patrick Van Gompel* is binnenkort weer 'persknechtje' van de Internationale Stripgidsdagen in Turnhout. Op 8 en 9 december wordt daar de 24ste editie van het Stripfestival georganiseerd, met uitreiking van de Bronzen Adhemar, tentoonstellingen e.d. Info via e-mail bij patrick.vangompel@pandora.be. ●●● De eerstvolgende editie van de Persprijs KPN Belgium, editie 2001, wordt voorlopig met een jaar opgeschort. Volgend jaar vindt dus geen uitreiking plaats. Voor vragen hierrond houdt *Francine Robbens* van PRP zich ter beschikking via e-mail frobbens@prp.be.

Het nieuws te snel af

Drie klachten over schending embargo's voor Raad voor Deontologie

Speelt de drang naar scoops en primeurs ons steeds meer parten? Zetten we in onze rush om de eerste te zijn het algemeen belang of de rechten van particulieren onoordeelkundig opzij? Feit is dat de Raad voor Deontologie op dit moment diverse klachten behandelt over mogelijke schending van een embargo.

Pol Deltour

De drie klachten komen uit Antwerpse hoek. Een betreft het embargo dat de Antwerpse politie op 1 augustus jl. afkondigde op de vondst van een lijk in de Schelde. Het ging om een van twee meisjes die kort voordien op het Antwerpse Sint-Annastrand waren verdwenen. De politie drong aan op tijdelijke mediastilte om het lijk eerst precies te kunnen identificeren en vervolgens de ouders op de hoogte te brengen. Volgens de klacht doorbrak een televisiezender in haar middagjournaal het embargo door beelden van de lijkstip te tonen, maar de betrokken hoofdredacteur weerlegt formeel. Volgens hem was er van een behoorlijk embargo geen sprake, al was het maar omdat de nieuwszenders wel toegelaten werd om de vondst van het lijk gewoon te melden...

Een andere reden voor het vragen van een embargo, is dat het gerecht eerst snel wat daders hoopt te kunnen klissen wanneer bij voorbeeld drugs of namaakspullen aangetroffen wordt. Precies daarom kondigde het parket van Antwerpen op 13 november jl. een embargo af. Eerst één, vervolgens twee andere redacties brachten de vondst van 25 ton namaakkleding toch en gingen dus in de fout, luidt nu de klacht van het Antwerpse parket. Bijkomende complicatie hier: vervalt een embargo van zodra het door één medium doorbroken is?

Het Antwerpse parket nam intussen ook nog een andere journalist op de korrel voor diens reportage in de krant over een lopende undercoveroperatie van de politie. Het betrof de zaak van de pyromaan van het Antwerpse Sint-Elisabethziekenhuis - wees gerust, de dader is intussen geklist. De vragen waarop de Raad voor Deontologie momenteel een antwoord zoekt: was er een formeel embargo?; geldt ingeval van dergelijke bijzondere politieacties zoiets als een automatisch embargo?; dient de journalist bij dergelijke acties sowieso geen bijzondere voorzichtigheid aan de dag te leggen?; en werd in casu aan deze norm voldaan?

Misdadig

De problematiek is natuurlijk niet nieuw. Onder anderen begin 1997 - de affaire-Dutroux woerde nog volop - was er heel wat rond embargo's te doen. Twee Franstalige kranten berichtten toen openlijk over een tweede groot pedofiliedossier, en dat terwijl procureur Bourlet van Neufchâteau herhaaldelijk om mediastilte hierrond had verzocht. Misdadige journalistiek, kopten de andere dagbladen, die zeiden zelf ook weet te hebben van het dossier-F, maar er 'in het belang van het onderzoek en de slachtoffers' nog niets over gebracht

te hebben. Kort voordien had La Dernière Heure overigens ook al een ander embargo doorbroken. Dat betrof het gerechtelijk spoorwerk dat in die dagen uitgevoerd werd rond mogelijk kindermisbruik in de schoot van de secte Abrasax.

De Raad voor Deontologie vaardigde naar aanleiding van beide incidenten een formele richtlijn uit over embargo's. Daarin wordt een onderscheid gemaakt tussen twee situaties. Ofwel gaat het om een uitdrukkelijke afspraak tussen de informatiebron en de journalist, en dan is het evident dat de journalist zich hieraan houdt. Ofwel gaat het om een eenzijdig verzoek van de bron - bij voorbeeld via het persagentschap Belga - maar in dat geval moeten wel enkele voorwaarden zijn vervuld. Met name moet het embargo dan behoorlijk aangevraagd zijn, inhoudelijk precies omschreven en gemotiveerd zijn, het moet gelden voor alle media, en het moet beperkt zijn in de tijd. Voldoet de bron aan deze voorwaarden, dan moet het embargo-verzoek door de pers worden gehonoreerd.

De regeling beantwoordt overigens bijzonder goed aan de omschrijving die Justitie van embargo's geeft in haar circulaire van 30 april 1999 over de communicatie van parket en politie met de pers. Een embargo, heet het daar, "is de afspraak om een tijdelijke stilte in acht te nemen, een uitstel van berichtgeving. De procureur des Konings of de perswoordvoerder van de politie kan uitzonderlijk en op gemotiveerde wijze de voorwaarden van een embargo bedingen, zijnde de afspraak om tijdelijk geen gebruik te maken van bepaalde informatie. Dit kan zowel individueel ten aanzien van een journalist die over bepaalde exclusieve informatie blijkt te beschikken, als collectief ten aanzien van de beroepsgroep."

Embargo moet hoge uitzondering blijven

Jan BACKX

Gewichtig doen ligt in de menselijke natuur. In het zakenleven geeft het woordje "embargo" meteen meer allure aan gelijk welke mededeling naar de buitenwereld. En ook in het politieke bedrijf wordt kwistig met het begrip gegoocheld. Omdat politici er van uitgaan dat de oren van de media ongetwijfeld extra zullen gespist zijn, als er op één van hun bedenksels een "embargo" rust. Het klatergoudwereldje van de amusementsbranche is helemaal gebeten door de microbe. Embargo's op zwangerschappen en nieuwe relaties van BV's, toe maar...

Het is een variant op de oude ABL-cultuur (Armée Belge – Belgisch Leger), waar op vrijwel ieder document de stempel "GEHEIM" werd gedrukt.

Ook in gerechtsjournalistiek

Zeggen we eerst dat bij het departement van Justitie al veel papier werd gevuld met ronkende volzinnen, die het contact met de pers zouden moeten regelen. Er zijn ook woordvoerders gekomen. Zowel de parketten als de rechtbanken hebben hun Chinese vrijwilligers het journalistieke mijnenveld in gejaagd. Op papier oogt het allemaal perfect en waterdicht. De werkelijkheid is anders.

Heel eenvoudig omdat niet alles te vatten is in omzendbrieven en organigrammen. Niet bij Justitie en evenmin bij de pers.

De factor die in beide kampen het meest over het hoofd wordt gezien, is die van de menselijke kwaliteit. Een parketmagistraat die "voor de bereikbaarheid" plots een extra gsm én een faxtoestel krijgt toegestopt, is niet meteen de gedroomde voorlichter. Hij/zij zal op momenten van vertwijfeling maar al te snel op het eilandje van "Het geheim van het onderzoek" gaan staan. "Embargo" is dan snel het eerste en enige woord dat over de lippen komt.

Aan de andere kant van de tafel zit dan de jonge reporter, getraind volgens de hedendaagse instant succes-formule, die erop neer komt dat je overal heel druk moet doen over "Het recht op informatie van het publiek" en dat woordvoerders alles moeten vertellen. Het is toch simpel: "Het gerechtshof staat dààr, en in kabinet zoveel zit om dat uur een mannetje dat iedere afgezant van een krant of

medium alles uit de doeken zal doen." Of, met de woorden van Kamiel Spiessens: "Het is niet moeilijk, het is gemakkelijk..."

Doorgeefluik-journalistiek

Loopt het jammerlijk mis met de uiteindelijke boodschap naar het publiek, dan zal de kersverse "voorlichter" de pers verketteren en desnoods zijn/haar deur een poosje potdicht houden, voor gelijk welke journalist. En de daags voordien nog zo kloeke debutant gerechtsverslaggever zal als hij/zij via de telefoon, fax, brievenbus – of in persoon (!) – het eerste weerwerk krijgt van de figuren uit de eigen berichtgeving, misschien niet meer zo heldhaftig zijn en bang doorverwijzen naar "De woordvoerder, die toch maar dit en dat heeft gezegd..."

Justitie zal erin moeten berusten dat gerechtsjournalisten die geruime tijd hun rubriek met liefde en plezier verzorgen, een boel achtergronden en feiten achterhalen. Van informanten die verzekerd mogen zijn van het absolute bronnengeheim. En dat sommige "voorbarig gepubliceerde" feiten wel eens knap lastig kunnen zijn. Voorts mag de eigen piramidale structuur Justitie niet verblinden in haar contacten met de pers, als het af en toe écht gaat spannen. Moegeterd door de wisselende scharen "reporters" – die op briefings verschijnen of die er totaal onbekend zijn maar wél via een flard van een uit zijn verband gerukt bericht hebben bemachtigd en dat pardoos op een commerciële radiozender rondkaken – willen de woordvoerders wel eens dromen van een conclaaf met de verschillende hoofdredacteurs

Of dat de oplossing is durven we sterk betwijfelen. Omdat het in veel gevallen de redactiechefs zelf zijn, die vanachter het veilige bureau en zonder enig inzicht in het gerechtelijk mechanisme, de bajonet in de rug van de kwetsbare (door zijn statuut) en onervaren (door zijn leeftijd) reporter porren, om toch maar te schrijven wat allicht het best verkoopbaar zal zijn.

Maar het gaat over embargo's...

Ja, die kunnen in zéér uitzonderlijke gevallen dwingend zijn! Bijvoorbeeld als het leven van een kind op het spel staat. In zo'n situaties zou het formidabel zijn, mochten persmagistraat en journalisten als grote mensen rond de tafel kunnen gaan zitten. Maar... dat gevoel kan je onmogelijk toveren. Ook niet als je de hoofdredacteur van het seizoen (er wisselt in die middens wel eens wat...) erbij haalt. Onderlinge verstandhouding en respect voor mekaars opdracht, het zijn zaken die haast organisch moeten groeien. Amateurtjes aan weerskanten zijn gedoemd om geblokkeerd te geraken in een stellingenoorlog van onderling wantrouwen.

Dossier Embargo: ja, maar...

De woordvoerders van gerecht en politiediensten moeten tot het besef komen dat embargo en informatiestop geen goedkope paraplu's zijn om bij het minste probleempje onder te schuilen. Hoe zuiniger en omzichtiger gebruikt, des te meer een gegrond embargo-verzoek moreel afdwingbaar wordt.

En in het journalistieke kamp zou er dringend opnieuw meer "carte

blanche" moeten komen voor de titularissen van de gerechtshof, om als eersten - soeverein - de dagelijks wisselende situaties in te schatten.

Het op poten zetten én naleven van een embargo in een levensbelangrijke kwestie, laat je best niet amateuristisch tot stand komen. Dat is werk voor gentlemen. Aan weerskanten !

Perswoordvoerder Leen Nuyts: 'Problemen steeds met dezelfde journalisten'

Foto: Koen Fasseur

'Als één krant zonder afspraken een zaak uitbrengt, zeggen de andere media dat er geen embargo meer kan gelden. Klopt die redenering?' Eerste substituut Leen Nuyts is al jarenlang het vertrouwde mediagezicht van het Antwerpse parket. De jongste maanden heeft de relatie tussen pers, gerecht en politie in Antwerpen regelmatig onder spanning gestaan. Het respecteren van embargo's leidde daarbij tot verhitte discussies.

'Embargo's moeten gerespecteerd worden. Elk dossier is verschillend. We hebben hier problemen gehad met een zaak van namaakledij, en met de branden in het Sint-Elisabethziekenhuis. En de politie heeft een klacht geformuleerd over het dossier van de ver-

dwenen meisjes op Linkeroever.

Met de meeste journalisten die hier dagelijks of regelmatig over de vloer komen, kan ik redelijk goed in vertrouwen werken. Ik ken hen, weet hoe ze denken en ik weet dus nogal goed wat ik van hen kan verwachten. Een vertrouwensrelatie is noodzakelijk.

Ik stel vast dat het verloop van persliefde hier de jongste jaren veel groter geworden is. En dat de journalisten die hier komen, steeds jonger worden. Journalisten die pas in het vak belanden, hebben nog veel te leren. Zéker wat betreft het omgaan met vertrouwelijke informatie. En wat het inschatten van belangen betreft.

De druk op journalisten om - tegen ons verzoek in - iets wél uit te brengen, zal inderdaad wel soms groot zijn. Maar of dat commerciële druk is? Ik stel vast dat het steeds dezelfde zijn met wie ik problemen heb.

Af en toe schrijf ik een brief om niet nageleefde afspraken aan te klagen. De politie doet dat ook. Wat moeten wij anders?'

(AD)

Kijk uit! Embargo! Beursgevoelig !

De schrik slaat je om het hart als je dat naast mekaar ziet staan. En inderdaad, het al dan niet bewust doorbreken van een embargo in de financiële wereld kan ijszeggende gevolgen hebben voor een bedrijf/groep/bank/holding/ (schrapp wat nog niet zou passen). Over de gevolgen voor de doorbreker zelf willen we het dan nog niet hebben.

En toch hangt er over het hele wereldje van beurzen en financiële transacties een geurtje van schijnheiligheid. Natuurlijk kan een voortijdig bericht over de plannen en resultaten van een beursgenoteerde onderneming op het terrein voor onverwachte effecten zorgen en geld doen verhuizen naar zakken waarvoor het eigenlijk niet bedoeld was. Echter, de financiële informatie flitst nu al enkele jaren elektronisch de wereld rond en men kan zich echt wel afvragen of het eerbiedwaardige embargo er nog wel een functie kan hebben. In deze sector is men immers een "weter" of een "niet-weter".

De collega's (die zich wat dichter tegen het echte geld aangeleund voelen) bekijken elkaar allicht wat scheler dan in andere journalistieke bedieningen naargelang ze voor de radio, de TV, een persbureau of een krant aan de slag zijn.

Het "traagste" medium wordt hier uiteraard het best door het embargo gediend maar dat zal de echte "weters" een zorg zijn.

Beursgevoelige informatie? Alle informatie omtrent een beursgenoteerd bedrijf is gevoelig. Er zijn zelfs in dit kleine landje met zijn onderwijzerachtige "Commissie voor het Bank- en Financiewezen", holdings die hun kwartaalresultaten, halfjaarlijkse gegevens of jaarverslagen om negen uur 's morgens op de fax kwakken zonder er "embargo tot..." bij te schrijven. Ze doen dat ook als hun resultaten aan de magere kant zijn. Hun bestuurders weten immers dat de "weters" dat allemaal al lang weten en een embargo kan hen dan ook geen fluit schelen. In de echte wereld van het geld past een embargo als een tang op een varken (W.P)

Embargo: hoe ver kan je gaan?

Luc Vanheerentals

Begin november stuurt een Leuvense politoloog me zijn nieuw boek over het functioneren van de parlementaire democratie in ons land. In een bijgevoegde brief vraagt hij in strenge bewoordingen een embargo in acht te nemen tot en met dag X. Nog voor het aflopen van dit embargo lees ik echter in een Vlaamse krant alles wat dit boek aan nieuwswaarde te bieden heeft. Even later valt een uitnodiging voor een persconferentie in de bus waarin sociologen van dezelfde Leuvense universiteit aankondigen onderzoeksresultaten te willen bekendmaken over het engagement van de hedendaagse student. Dezelfde krant brengt enkele dagen voor de persontmoeting het hele verhaal. Het zijn de twee meest recente voorbeelden uit een lange reeks.

Is mijn indruk juist dat er in het journalistieke gilde - wellicht onder druk van de moordende concurrentie en de streling van het ego bij het halen van een primeur - hoe langer hoe minder rekening wordt gehouden met vragen om een embargo te respecteren. Rust er ook op een persconferentie - alhoewel dat zelden expliciet gevraagd wordt - niet zo'n beetje een embargo? In mijn woordenboek staat embargo omschreven als "verbod om mededelingen in de pers te publiceren voor een bepaalde datum". Dit "verbod" is met uitzondering van zaken waar duidelijk schade wordt opgelopen door het niet-respecteren van het embargo - bijvoorbeeld het mislopen van een gerechtelijk onderzoek of niet-respecteren van beursreglementen - echter tandeloos en totaal niet afdwingbaar. Het is derhalve nagenoeg volledig afhankelijk van de goodwill en zelfdiscipline van alle partijen, in de eerste plaats de journalisten.

Het embargo maakt deel uit van een reeks ongeschreven afspraken die de relatie regelen tussen nieuwsleverancier en journalist, maar ook deze tussen journalisten onderling. Andere voorbeelden zijn het niet vermelden in je tekst wat de andere "off the record" zegt, het niet vermelden van de naam als dat gevraagd wordt... Wie zich er als journalist niet aan houdt kan zich in mindere of meerdere mate aan een vertrouwensbreuk verwachten met het andere kamp, tenzij het embargo juist ingesteld werd om iemand de primeur te gunnen, wat duidelijk ook al eens voorkomt. Aan het niet-respecteren van een embargo dat gevraagd wordt om een gerechtelijk onder-

zoek niet te laten mislukken of omwille van beursreglementen inzake het bekendmaken van zakencijfers door beursgenoteerde bedrijven, wordt ongetwijfeld zwaarder getild dan ingeval van de wetenschapper die niet wil dat er van zijn onderzoeksresultaten al iets in de krant verschijnt vooraleer zijn eigen artikel in een vakblad zoals Nature staat. Wat ook de reden moge zijn voor het instellen van een embargo, journalisten zijn het mijns inziens onderling aan mekaar verplicht dit te respecteren. Het is hoogst oncollegiaal op een dergelijke bedenkelijke manier met een primeur te willen gaan lopen. Je zet alle collega's in je hemd en zorgt voor een verdere ondergraving van de norm. De volgende keer zullen natuurlijk weer minder journalisten het embargo respecteren. Nieuwsleverancier moeten zelf ook maatregelen nemen - bijvoorbeeld klachten indienen bij de deontologische commissie - omdat het niet-respecteren van het embargo de verminderde media-aandacht ook hen schade toebrengt. Over het boek van de Leuvense politoloog heb ik na het niet-respecteren van het vermelde embargo nergens nog een letter gelezen.

Probleem is wel dat er bij journalisten soms verwarring heerst over wanneer het gevraagde embargo precies ingaat. Woensdag 15 december om 24 uur is duidelijk, maar wat met een "embargo tot woensdag 15 december"? Ik heb al ondervonden dat wie dergelijk embargo vraagt daarmee in de praktijk vaak tot en met woensdag bedoelt, terwijl men het evengoed als vanaf woensdag kan begrijpen. Hier is een taak weggelegd voor de AVBB om terzake eens duidelijke richtlijnen vast te leggen. Als het embargo bijvoorbeeld tot woensdag 24 uur geldt is er denk ik geen enkel probleem dat persagentschappen - met overname van de embargo-vraag - hun stuk al voordien brengen.

Alhoewel er hier zelden sprake is van een expliciete vraag tot embargo stelt zich onder journalisten hetzelfde probleem bij persconferenties. Hoever kan je hier gaan met al alles vooraf bekend te maken en moeten ook hier geen afspraken gemaakt worden tussen journalisten? Als je een PC-uitnodiging ontvangt waarin Verhofstadt aankondigt dat hij daags nadien bekendmaakt waarom hij aftreedt is er natuurlijk niemand die eraan twijfelt dit niet onmiddellijk uit te spitten. Wat met een PC waarop bijvoorbeeld onderzoeksresultaten worden bekendgemaakt. De nieuwsleverancier die al zijn informatie vooraf aan een journalist geeft moet weten dat hij zichzelf straft. Naar aanleiding van de vermelde PC over het studentenengagement hebben minstens twee media in dit land de persdienst van de KUL expliciet laten weten dat ze deze PC omwille van dit krantenbericht niet zouden volgen. De onderzoekers ontkennen overigens vooraf enige informatie te hebben overgemaakt aan de betrokken krant.

Collectief ontslag bij VUM in nieuwe fase

Pol Deltour

Met een brief aan de Subregionale TewerkstellingsDienst (STD) van de VDAB heeft de VUM-directie de informatie- en consultatieronde over de herstructurering van het bedrijf afgebroken. Gedelegeerd bestuurder Jo Van Croonenborch hoopt daarmee over dertig dagen het beoogde collectief ontslag te kunnen aanvangen. De personeelsdelegatie had nochtans aangedrongen op een voorafgaand kaderakkoord over de saneringsoperatie, maar ze kreeg dus nul op het rekest.

Pro memorie. De VUM-directie beoogt een bedrijfssanering van goed 600 miljoen BEF. In het betreffende Pegasusplan is sprake van 228 afvloeiingen, waaronder 110 van journalisten. Met het cijfer van 228 (of 20 procent van het personeel) beantwoordt de VUM precies aan de voorwaarde om de mogelijkheid van brugpensioenering uit te breiden tot 52-plussers. Deze brugpensioenen bieden de werkgever een relatief goedkope manier om zich van oudere personeelsleden te ontdoen, maar ze veronderstellen wel een collectief akkoord met de vakbonden.

Of dat akkoord met de vakbonden er ooit komt, blijft tot nader order onzeker. Feit is dat de directie en de personeelsdelegatie het tijdens de voorafgaande informatie- en consultatieronde niet eens geraakt zijn over nochtans substantiële elementen, zoals de omvang van de sanering (volgens Van Croonenborch komen de personeelsbonden met hun voorstellen 75 miljoen te kort in 2002), de nood aan winstrealisatie in 2003 (VJ) en vakbonden beperken het streefdoel tot break-even), en de door

de directie beoogde outsourcing van diverse werkzaamheden (inclusief de regioberichtgeving).

Eindeloopbaan

Ook over het aantal en de modaliteiten van de afvloeiingen dient het meeste nog overeengekomen. De personeelsdelegatie houdt ter zake vast aan haar Hydra-plan, eigenlijk een plan Hydra-bis. Voor journalisten zou dit een verplichte 1/5 loopbaanonderbreking inhouden tussen 50 en 54 jaar, een verplichte halftijdse loopbaanonderbreking tussen 55 en 59 jaar, en een verplichte pensioenopneming op 60 jaar. Gelijkaardige eindeloopbaanregelingen worden voorzien voor bedienden, terwijl voor arbeiders een brugpensioen vanaf 55 jaar voorgesteld wordt. Het gros van de journalisten en de bedienden zijn als de dood voor een brugpensioen, omdat dit statuut onverenigbaar is met enige arbeidsactiviteit, ook als zelfstandige. Algemene personeelsvergaderingen van journalisten, bedienden en arbeiders bekrachtigden onlangs het Hydra-bis plan van de personeelsdelegatie.

Nu over een en ander nog heel wat onderhandeld moet worden, overweegt de personeelsdelegatie ernstig om aan de VDAB een verlenging te vragen van de termijn binnen dewelke de directie geen ontslagen mag doorvoeren. Deze zou dan van 30 naar 60 dagen gaan.

Minder gaan werken: en wat met uw journalistenpensioenen?

Pol Deltour

Het is gekend: erkende beroepsjournalisten die met een arbeids-overeenkomst werken kunnen aan het einde van hun beroepsloopbaan aanspraak maken op een aanvullend pensioen. Uitgaande van een volledige beroeps carrière als journalist, komt dit neer op een verhoging van het normale pensioenbedrag met ongeveer 33 procent. Maar wat zijn nu de gevolgen van een of andere formule van loopbaanvermindering? En in welke mate boeten we aan journalistenpensioenen in bij een vervroegde beëindiging van de beroepsloopbaan?

Loopbaanonderbreking / tijdscrediet

De situaties bij loopbaanonderbreking - per 1 januari 2002 het tijdscrediet - verschillen natuurlijk enorm volgens de modaliteiten ervan. In het algemeen geldt wel dat bij een volledige loopbaanonderbreking de eerste 12 maanden voor de berekening van het pensioen gelijk gesteld worden met een activiteitsperiode. Voor de vol-

gende perioden is een aanvullende gelijkstelling mogelijk, maar daar moeten desgevallend wel persoonlijke pensioenbijdragen worden opgehoest.

Concreet voor de beroepsjournalist in loonverband wordt het jaarloon vermenigvuldigd met factor 1,3333, zij het dat er voor elk jaar een plafondbedrag bestaat. Voor het jaar 1980 bij voorbeeld is het jaarinkomen dat in aanmerking komt voor de pensioenberekening geplafonneerd tot 892.577 BEF; voor 1990 is dat tot 1.613.109 BEF; en voor 1999 tot 1.944.614 BEF. Het eindresultaat is zoals gezegd dat het pensioeninkomen van de gepensioneerde beroepsjournalist ongeveer 1/3 boven het normale wettelijke pensioeninkomen ligt. Bij een gedeeltelijke loopbaanonderbreking moet een onderscheid gemaakt worden tussen min-vijftigers en vijftig-plussers. Wie bij de aanvang van de arbeidsduurverkorting 50 geworden is, kan deze periode voor de berekening van zijn pensioen laten gelijkstellen met een voltijdse arbeidsperiode.

Actueel

De nieuwe wetgeving op het tijdscrediet brengt zoals geweten enkele belangrijke wijzigingen aan inzake loopbaanvermindering. Wat de impact op het rustpensioen betreft, vallen echter geen grote verschuivingen te verwachten. De administratie van de pensioenen is momenteel nog volop bezig de nieuwe wetgeving in de pensioenreglementering te verwerken.

Brugpensioen

Wat wanneer een beroepsjournalist met brugpensioen gaat? De wetgeving is duidelijk: de jaren brugpensioen worden mee in rekening gebracht voor de berekening van het rustpensioen. Voor deze jaren zal het pensioen gebaseerd worden op het laatste, reëel verdiende loon, bedrag dat wordt aangepast aan de consumptieprijzen en de algemene levensstandaard.

Concreet voor beroepsjournalisten: ook hier neme men het jaarin-komen en vermenigvuldige men dit met 1,3333, zij het zonder het

plafondbedrag voor dat jaar te overstijgen.

Te noteren voor bruggepensioneerden is wel nog dat ze het gewone pensioen pas op de leeftijd van 65 kunnen opnemen. Dat is een verschil met het zogenaamde Canada Dry-brugpensioen, dat buiten enige collectieve overeenkomst afgesproken wordt. Deze bruggepensioneerde kan vanaf 60 jaar steeds beslissen om vervroegd zijn pensioen op te nemen.

Voor halftijdse bruggepensioneerden geldt dat hun periode van halftijds brugpensioen voor de berekening van het pensioen automatisch gelijkgesteld wordt met een periode van voltijdse arbeid. In tegenstelling tot bij het voltijds brugpensioen, kan men bovendien reeds op de leeftijd van 60 jaar zijn pensioen opnemen.

Dat alles doet welteverstaan niets af aan de fundamentele kritiek die zowat alle beroepsjournalisten op het brugpensioen blijven hebben, en die inhoudt dat men dit met geen enkele beroepsactiviteit kan combineren...

'In het volgende nummer van De Journalist maakt VUM-journalist en BBTK-afgevaardigde Frans Wauters een uitgebreid overzicht van (on)kansen op het einde van een journalistenloopbaan.'

ZIN OM 100.000 FRANK OP ZAK TE STEKEN?

NEEM DEEL AAN DE **PERSPRIJS 2002** VAN DE PROVINCIE VLAAMS-BRABANT

PROVINCIE
VLAAMS-BRABANT

Misschien maakte u de afgelopen twee jaren wel een radio- of televisiereportage over Vlaams-Brabant. Een doorwrochte analyse van de taalfaciliteiten in de Vlaamse Rand, een reportage over het economisch weefsel rond de luchthaven, een luchtig verslag over een regionaal initiatief...

Eik audiovisueel werk dat bijdraagt tot een betere beeldvorming van de provincie Vlaams-Brabant (bestuur en/of regio) en dat in 2000 of 2001 werd uitgezonden door de Vlaamse of regionale radio of televisie kan meedingen.

Kandidaturen zijn welkom tot eind januari 2002.

Meer Inlichtingen, reglement en deelnemingsformulier bij de Provincie Vlaams-Brabant, Informatiedienst, Diestvasteenweg 52, 3010 Leuven, tel. 016-26 71 64, kbruggen@vl-brabant.be, <http://www.vl-brabant.be/reglementen>

Kim Duchateau zal uiteindelijk een vijfvoudige vergoeding ontvangen voor een cartoon van hem die tijdens de afgelopen zomermaanden ongevraagd gepubliceerd werd in een blad van het Vlaams Blok. De onderhandelingen in dit verband werden zopas succesvol afgerond door Sofam. Sofam maakte een optelsom van ontdoken reproductierechten, schadevergoeding wegens gebrek aan voorafgaande toestemming, schadevergoeding wegens gebrek aan naamsvermelding en schadevergoeding wegens schending van de integriteit van het werk.

Zopas echter stelde Kim vast dat er opnieuw een cartoon van hem 'gepikt' werd, nu door een plaatselijke afdeling van het Vlaams Blok. Sofam zal opnieuw een optelsom maken van schadevergoedingen, en dreigt dat bij een volgende overtreding de rechtbank zal worden ingeschakeld. (AD)

VLAAMS BLOK hoeft geen CARTOONS
MEER TE STELEN WANT Ze VONDEN een
CARTOONIST IN Eigen KRINGEN !!

Open brief Werkgroep Zelfstandigen - VVJ

29.11.2001

Crisis in de pers treft ook de zelfstandigen

Bij een debat over de economische crisis in de media en de gevolgen hiervan voor de journalistiek mag ook het standpunt van de zelfstandige journalisten niet ontbreken. In een aantal uitgevergroepen zijn immers ook zij slachtoffer van herstructureringen, zij het op een geruisloze manier. De afgelopen maanden werden door de samenvoeging van regionale edities van VUM-kranten diverse journalisten en fotografen voor bewezen diensten bedankt. Het Belang van Limburg zette recent 6 freelancers aan de deur. Ook van bij De Morgen en de Financieel-Economische Tijd bereikten ons berichten dat de samenwerking met enkele zelfstandigen werd beëindigd. Bij TV Limburg was dat het geval met 7 freelancers. Ook de beslissing van ROB-tv om de samenwerking met de Creatieve Pers op te zeggen ging ten koste van enkele zelfstandigen... Wie van zelfstandige medewerkers af wil kan dat geruisloos, goedkoop en zonder akkefietjes met vervelende vakbondsmensen...

Heelwat zelfstandige journalisten - we zijn alleen al bij de VVJ met zo'n 600 erkend, daarnaast zijn er nog zo'n 50-tal bij de periodieke pers en velen in de schemerzone die weinig of veel uren presteren - zijn het grondig beu als een speelbal te worden behandeld die op het ene moment handig bruikbaar is als goedkoop oplapmiddel voor de gaten die de redactie niet kan vullen maar op het andere moment weer even flexibel aan de kant geschoven wordt als het de bonzen minder goed uitkomt. Wie voor het zelfstandig bestaan kiest weet dat hij in onzekere zeeën zwemt en zijn toegevoegde waarde aan het mediaproduct op elk ogenblik zeer hoog moet zijn wil hij of zij niet aan de kant geschoven worden. Er zijn echter grenzen aan de wijze waarop met mensen wordt omgesprongen. Ook zelfstandige journalisten hebben recht op een degelijke verloning van hun werk, een respectvolle behandeling van hun schrijfsels en een menselijke afscheidsregeling...

In een manifest dat begin 2001 door bijna 150 zelfstandige journalisten, fotografen en cameralui ondertekend werd wordt een vergoeding per gepresteerd uur geëist van minimaal 1.200 BEF, te verhogen naargelang de anciënniteit hetgeen op het einde van de loopbaan tot 2.000 BEF/50 EURO per uur moet leiden. Per opdracht wordt hierbij telkens het aantal uren afgesproken dat de zelfstandige hieraan zal werken. Wat de auteursrechten betreft vragen we voor elk hergebruik van het journalistiek product 50 procent van de oorspronkelijke vergoeding. Wie regelmatige opdrachten vervult voor een bepaalde opdrachtgever heeft recht op een redelijke opzegtermijn als de opdrachtgever de samenwerking wil verbreken. Een type-overeenkomst tussen VVJ en de uitgevers moet voor de hele sector de rechten en plichten van opdrachtgever en journalist vastleggen. Het manifest bevat nog tal van andere punten, maar we willen ons in dit kort bestek tot dit beperken.

Het utopisch karakter van het manifest komt bij vele zelfstandigen ironisch over. Het is inderdaad lachwekkend 1.200./29,75 EURO per uur te eisen als de minimale tarieven (circa 30 BEF/0,74 EURO per regel) uit vroegere akkoorden tussen uitgevers en journalistenbond in de verste verte nog niet worden nageleefd, de toegepaste tarieven vaak al jaren ongewijzigd zijn gebleven en in andere gevallen (cfr. fotografen bij de VUM) zelfs gedaald zijn. Wat de auteursrechten betreft - een thema dat met de komst van internet alsmat aan belang wint - verplichten de meeste uitgevers hun zelfstandigen onwettelijke contracten te tekenen waarin een volledige overdracht van vermogensrechten wordt opgelegd in ruil voor een extra-peanutsvergoeding. Dat er wettelijk nog zo iets als morele rechten bestaat waarbij de uitgever de auteur bij hergebruik telkens om een toelating moet verzoeken doet blijkbaar niet terzake.

De zelfstandigen verenigd in een VVJ-werkgroep eisen voorts dat uitgevers in overleg met journalisten dringend werk maken van een paritair bemiddelingscomité waar zelfstandigen terecht kunnen met hun klachten. Voor zelfstandigen is het momenteel een middel-eeuwse jungle die weliswaar deels eigen is aan hun statuut. Complete rechteloosheid is echter toch iets waarvan men verwacht dat deze samenleving het in 2001 achterwege gelaten heeft. Dergelijke klachtendienst kan samen met de reeds vermelde type-overeenkomst enig soelaas bieden. Ook de erkenning als beroepsjournalist zou de zelfstandige zekere rechten moeten opleveren. De erkenningsprocedure die wettelijk nog dateert uit een periode dat er nauwelijks nog zelfstandigen bestonden moet hierbij fundamenteel herzien worden. Commerciële activiteiten dienen enkel verboden te worden voor zover ze de onafhankelijkheid van het journalistiek beroep in het gedrang brengen. Indien men ze verbiedt dient dit ook te gelden voor loontrekkende journalisten en dat is in de praktijk thans niet het geval.

V.u. luc.vanheerentals@pi.be

Foto: Johan Van Cutsem

Christian Van Thillo: Waarom drukken wij niet op dezelfde persen?

Ann Deceunynck

Op 29 november organiseerde de Vlaamse Vereniging van beroepsjournalisten (VVJ) in de Polakzaal van het Résidence Palace een debat rond 'De economische crisis in de media - en wat met de journalistiek?'.

Foto: Johan Van Cutsem

Christian Van Thillo

Méér dan 150 belangstellenden, onder wie veel studenten, woonden de avond bij. Op de affiche prijkten namen van de deelnemers Jo Van Croonenborch, afgevaardigd-bestuurder van de noodlijdende VUM, en Christian Van Thillo, afgevaardigd-bestuurder van De Persgroep. Deze twee heren dienden elkaar het vaakst van wederwoord. Maar ook de andere deelnemers Jos Bouveroux, hoofdredacteur VRT-radio, Rik Van Cauwelaert, hoofdredacteur Knack, Luc Standaert, voorzitter VJ en politiek redacteur Het Belang van Limburg, Paul Goossens, Europees redacteur Belga en Johan Rasking, redacteur De Standaard en VJ-délégué VUM, lieten zich niet onbetuigd. De avond werd gemodereerd door Pol Deltour, nationaal secretaris VVJ.

Foto: Johan Van Cutsem

Jo Van Croonenborch

De Werkgroep Zelfstandige Journalisten interpelleerde tijdens het debat met aandachtspunten die zij ook verwoord hadden in een open brief. Die kregen alle aanwezigen op het einde van de avond overhandigd.

Johan Rasking stelde dat de VUM-werkgevers aan de directie een alternatief plan voorstelden 'omdat we gehecht zijn aan ons bedrijf, aan het uitgeven van onze drie kranten'. 'Wat het personeel betreft, willen we een lineaire uitstoot vermijden, en - laat ons eerlijk zijn - ook het verlies van naambekendheid.' Jo Van Croonenborch antwoordde hem. 'Leeftijd is in sé geen probleem, maar brugpensioen is de enige maatregel die globaal wordt aangenomen'. Christian Van Thillo sloeg even mea culpa. 'Het geheugen is soms kort. Toen ik bij De Persgroep begon, was het ook geen vrolijk plaatje. Wij hebben ook zeer draconische maatregelen moeten nemen: weekbladen verkopen en fuseren, een drukkerij sluiten. Eén drukkerij is zelfs overkop gegaan.'

De oorzaken van economische crisis waren nooit ver uit de discussie.

Christian Van Thillo: 'Op het vlak van de informatie heb ik geen schrik van internet, maar als medium voor rubrieksadvertenties voel ik me minder goed. Voor al wat database-driven is, leent internet zich bijzonder goed.'

De magazinemarkt kreeg specifieke aandacht, o.a. van Rik Van Cauwelaert. 'Je moet je bewust zijn van de kosten van een (nieuw) magazine. Een Knack light op de markt brengen zou al gauw 400 miljoen kosten. En iets nieuws naast Knack zetten, kost ongeveer een miljard'.

De cijfers brachten Christian Van Thillo bij de inhoud van de bladen. 'Het is niet onmogelijk een betere Knack of Humo te maken. Maar je moet weten tegen wie je vecht. 'Bonne chance', heb ik tegen die van Bonanza gezegd'. En Bonanza kon ook nog rekenen op Jos Bouveroux. 'Neen, het opdoeken van Bonanza had niets te maken met complottheorieën. Forget it.'

De radiobaas zag het allemaal nogal somber. 'We moeten ermee leren leven dat in de media steeds méér gedaan moet worden met minder. Maar inhoudelijk dreigt daardoor wel een zwaar probleem. Zakboekjes, telefoonnummers en agenda's verdwijnen. Gebrek aan dossierkennis leidt tot verschraling. Onze mensen moeten van hot naar her'. Daarop pikte Luc Standaert in. 'Het ergste van alles is dat dit kwaliteitsverlies leidt tot fouten. In de kranten, op de radio en de televisie. Hierdoor zagen wij de tak af waarop we zitten. Een redactiestatuut klinkt prima, maar de vraag is 'Hoe ver kun je gaan?'.

Voor Paul Goossens wees erop dat het afnemen van titels een reëel gevaar betekent. 'Een krant is geen koekjesfabriek. Er gaan nog titels verdwijnen, en we zitten nu al aan een kritisch minimum. Als het zo verdergaat, blijft er nog maar één over. En dat is verontrustend voor de democratie.'

Waarop hij zelf naar een oplossing zocht. 'Informatie is ook een cultuurproduct, en culturele producten mogen gesubsidieerd worden. Het geld zou dan wel rechtstreeks naar de redacties moeten gaan. Dat zou een andere machtsrelatie geven.'

Christian Van Thillo kon de sprekers geruststellen. 'Ook in krantenland zullen buitenlandse investeerders komen. Maar drie spelers zullen er wel blijven. Dat wij niet met verscheidene uitgevers op dezelfde persen drukken, vind ik een gemiste kans. Dergelijke heel zware kosten hadden we kunnen delen.' Maar Jo Van Croonenborch zag dit anders. 'Het drukken van kranten hou ik liefst afzonderlijk, maar dat er drie verdelers komen in één straat, is te veel.'

Waar de uitgevers hun eigen weg kiezen wat verloning betreft, is de inkomstzijde volgens Christian Van Thillo een heel ander verhaal. 'Wat de reclamemarkt betreft, worden wij geleefd door de Franstaligen. En die maken een slechte beurt. Daar moeten we ons serieus over beraden. Op de reclamemarkt zijn wij als kranten nu eens echt géén concurrenten'.

Le Soir: Laatste uur geslagen?

Wout Pittoors

De krant is geen bank. Maar terwijl zowel de dagbladuitgevers als de journalisten deze waarheid-als-een-koe bevestigen, kijken de eersten - al dan niet bezorgd - naar het voor hun aandeelhouders zo belangrijk getal op hun bankrekening. De tweeden kijken met dezelfde aandacht naar hun "stuk" waaraan ze zich gisteren de pleuris schreven.

Maar een krant is geen bank. En de collega's van tempo verliezend dagblad "Le Soir" hebben dit de jongste dagen nog eens in geuren en kleuren aan hun uitgever duidelijk gemaakt.

Aanleiding daartoe was de zeer plotse benoeming van Daniel Van Wylick - tot nader order sterkhouders van "La Dernière Heure" (La D.H.) - tot directeur van "Le Soir", "Le Soir en Ligne" (Internet) en "Soir Magazine".

Het gerucht was op 21 november nauwelijks bevestigd, of de "SJPS - Société des Journalistes professionnels du Soir", journalistenvereniging van de krant, krabbelde recht. Dat zorgde voor een primeur in de Belgische journalistiek. Hun eigen perscommuniqué, gericht tegen de toekomstige directeur, werd integraal gepubliceerd op pagina één van hun krant.

Daniel Van Wylick is dan ook niet echt onbesproken. De krant die hij leidt, gaat wél al jaren in stijgende lijn. Dat zorgt er binnen de groep "Informations et Publications Multimédias" voor, dat er centen in de kas geraken. Met dat geld kan zusterkrant "La Libre Belgique", zelf wel bloedarmoedig, de kop boven water houden.

De strategie van "La D.H." is altijd duidelijk geweest. Veel bloed en darmen, een flinke portie "smoezelarij" uit de buurt van hof en adel, flink wat narigheid op de trappen van het justitiepaleis en immer de gruwelijkste foto van een of andere fameuze ramp. Voilà, dat verkoopt. En laat de krant dan al geen bank zijn, de bazen van "La D.H." hebben naar dat getal op de rekening altijd met veel meer optimisme gekeken, dan die van "Le Soir" naar hun rekening.

De heren Patrick Hurbain en Bernard Marchant, resp. voorzitter van de raad van bestuur en gedelegeerd bestuurder van de groep Rossel, vonden nu blijkbaar dat het de hoogste tijd werd om wat aan de tot 114.000 exemplaren gedaalde oplage van hun gazet iets te doen. Zwartkijkers waren immers al begonnen naar de psychologische drempel van 100.000 eenheden te verwijzen.

Het was dus tijd voor een paardenmiddel. En dat heette Daniel Van Wylick. Voor de betrokkenen lijkt het onwaarschijnlijk dat het paardenmiddel zich zomaar in het keurslijf van een "kwaliteitskrant voor algemene informatie" zal laten wrikken. SJPS blijft alvast de behoeder van het etiket 'kwaliteitskrant voor algemene informatie', zoals met de directie afgesproken. Afwachten wat er daarvan overeind gaat blijven. De redactie lijkt bereid acties te voeren tegen de nieuwe directeur. Welke acties, dat is niet duidelijk. Toen het nieuws bekend werd, zweefde al dadelijk het woord "staking" door de redactielokalen. De harde kern van de SJPS blijft die mogelijkheid overwegen. A suivre, zouden we zo zeggen, vooral omdat stakende journalisten toch zo'n geweldige uitzonderingen zijn.

BRUSSELS
INTERNATIONAL
MOTOR SHOW

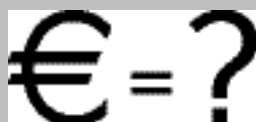
salon

20 u.00

AUTO

17-27 JAN 2002

 www.fed.be

Vraagje over de euro?
Bel gratis

De Vlaamse Infolijn

0800-3 02 01

elke werkdag tussen 9 en 19 uur

in samenwerking met de federale overheid

Helpt ook u de mensen de weg te vinden naar
de Vlaamse Infolijn?

U verlicht de geesten, Dexia Bank helpt u hierbij.

Neem deel aan de Persprijzen Dexia Bank.